

Hur mycket jobbar vi i Sverige?

Arbetskraftsundersökningarna 2005–2023

Sveriges officiella
statistik

Hur mycket jobbar vi i Sverige?

Arbetskraftsundersökningarna 2005–2023

Producent SCB, Statistiska centralbyrån
Avdelningen för Social Statistik och
Analys
701 89 Örebro
010-479 00 00

Förfrågningar Stefan Andersson
010-479 40 81
stefan.andersson1@scb.se

Förfrågningar Charlotta Olofsson
010-479 41 42
charlotta.olofsson@scb.se

Det är tillåtet att kopiera och på annat sätt mångfaldiga innehållet.
Om du citerar, var god uppge källan på följande sätt:
Källa: SCB, Hur mycket jobbar vi i Sverige?
Arbetskraftsundersökningarna 2005–2023

Inledning

Denna rapport beskriver arbetstidens utveckling i Sverige under tidsperioden 2005–2023 och för personer i åldern 20–64 år. Syftet är att ge en övergripande bild av hur mycket vi arbetar i Sverige, till exempel genom att redovisa utvecklingen av genomsnittliga faktiskt arbetade timmar efter anställningsformer och arbetstid. I rapporten redovisas även hur överenskommen arbetstid relaterar till faktiskt arbetad tid som påverkas av frånvaro och övertid. Vidare redovisas även hur den totala frånvaron fördelar sig mellan semester, sjukfrånvaro, föräldraledighet, vård av barn (VAB) och övriga frånvaroskäl. Statistiken som används är från SCB:s Arbetskraftsundersökningar (AKU). En längre rapport med mer detaljerad statistik från AKU på ämnet arbetad tid är planerad att publiceras mot slutet av hösten 2024.

Begreppet arbetad tid

Det finns olika typer av arbetad tid i AKU. Den *överenskomna tiden* per vecka speglar förhållandet som råder när en person arbetar. Det kan röra sig om den kontraktsmässiga tiden eller hur ”normalfallet” (vanligen arbetad tid) ser ut om en person inte har några fasta eller avtalsmässiga tider, exempelvis företagare och personer som kallas vid behov. Den andra typen av arbetad tid är den *faktiskt arbetade tiden* per vecka. AKU är uppbyggt kring referensveckor där personer som deltar i undersökningen bland annat tillfrågas om hur många timmar personen arbetade under en viss vecka. Den faktiskt arbetade tiden visar alltså hur många timmar en person faktiskt arbetat under en given vecka. Den arbetade tiden påverkas av flera faktorer och en person kan ha semester, vara föräldraledig, arbeta övertid eller vara sjuk osv. Det gör att det finns ett gap mellan den överenskomna arbetade tiden och den faktiskt arbetade tiden.

Båda måtten kan redovisas för huvudsysslan, dvs. det arbete en person arbetar flest timmar i eller det mest stadigvarande arbetet. Vidare kan de redovisas för eventuella bisysslor om en person har flera arbeten. Tillsammans utgör den arbetade tiden i huvud- och bisysslor den totalt arbetade tiden. Den totalt arbetade tiden är för överenskommen arbetad tid följaktligen det antal timmar en person vanligtvis arbetar eller ska arbeta enligt avtal i samtliga arbeten.

För den överenskomna arbetade tiden är medelarbetstiden, dvs. genomsnittligt antal timmar per sysselsatt och vecka, det vanligaste sättet att redovisa. Faktiskt arbetad tid redovisas också ofta i form av medelarbetstid men även som en total. Totalen utgörs av de faktiskt arbetade timmarna i huvud- och bisyssla för samtliga sysselsatta per vecka. Som sysselsatta räknas personer som arbetat minst en timme i referensveckan.

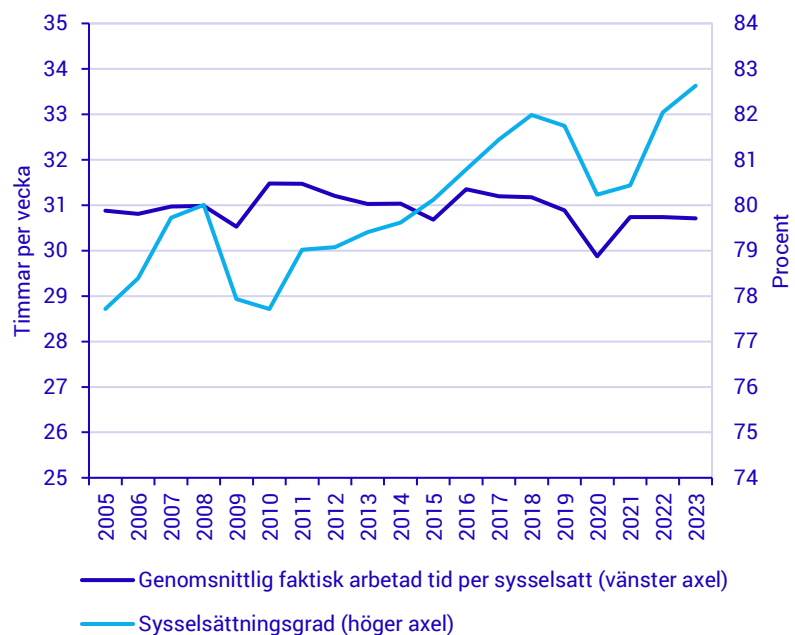
Överenskommen arbetad tid är den kontraktsmässiga tiden bland anställda och den **vanligen arbetade tiden** bland personer som inte har några fasta eller avtalsmässiga tider, exempelvis företagare och personer som kallas vid behov.

Den **faktiskt arbetade tiden** visar hur många timmar personen faktiskt arbetat under en given vecka och inkluderar frånvaro såsom semester, föräldraledighet etc.

Sysselsättning och arbetade timmar

Under de senaste två decennierna har sysselsättningsgraden, dvs. sysselsatta som andel av befolkningen, för personer 20–64 år trendmässigt ökat stadigt, bortsett från åren omkring finanskrisen och coronapandemin. Mellan 2005 och 2023 ökade sysselsättningsgraden med 5 procentenheter, från 78 till 83 procent. Samtidigt har den genomsnittliga faktiskt arbetade tiden per sysselsatt och vecka varit oförändrad över perioden och legat på omkring 31 timmar. Att en större andel är sysselsatta samtidigt som arbetstiden fortsatt ligger på samma nivå innebär att befolkningen som helhet nu arbetar mer än under början av perioden.

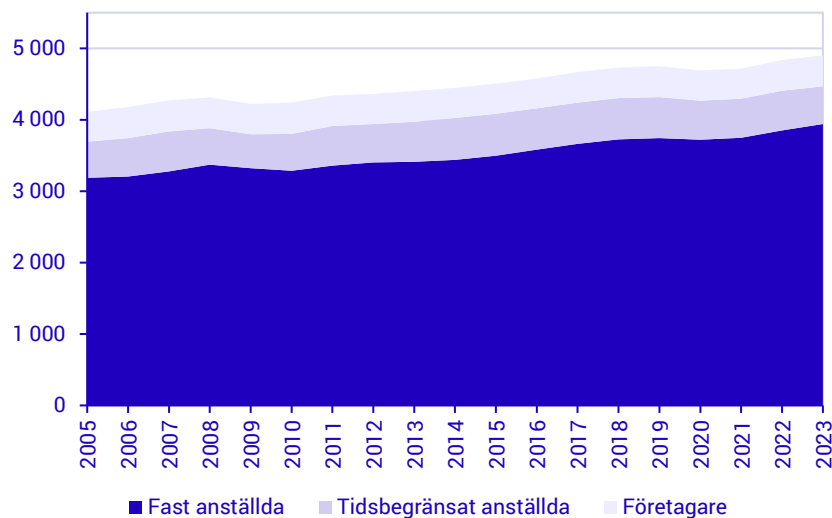
Diagram 1. Total faktiskt arbetad tid i huvud- och bisyssla samt sysselsättningsgrad bland personer 20–64 år

Källa: Arbetskraftsundersökningarna.

Diagram 2 delar upp sysselsatta i fast anställda, tidsbegränsat anställda samt företagare och medhjälpande familjemedlemmar (förkortat företagare) över tidsperioden 2005–2023. Figuren visar att sysselsatta i åldern 20–64 år har ökat från ungefär 4,1 till 4,9 miljoner från år 2005 till 2023. Av dessa hade ungefär fyra av fem fasta anställningar. Antal tidsbegränsade anställningar samt företagare har procentuellt sett minskat något över tidsperioden.

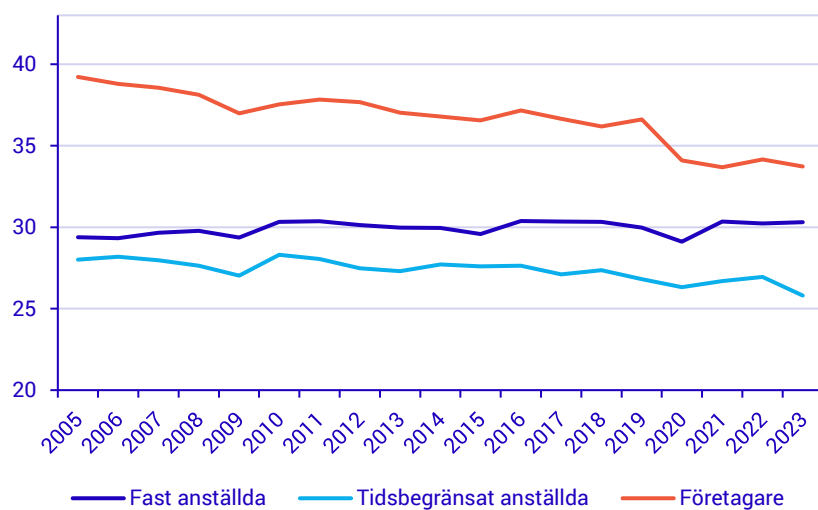
Diagram 2. Sysselsatta 20–64 år efter anknyningsgrad, tusental personer

Källa: Arbetskraftsundersökningarna

Diagram 3 visar att den genomsnittliga faktiskt arbetade tiden per person och vecka har minskat bland företagare och tidsbegränsat anställda, samtidigt som den ökat något bland de fast anställda över de två senaste decennierna. Företagare arbetar i genomsnitt fler timmar än anställda. År 2023 var den genomsnittliga faktiskt arbetade tiden bland företagare 33,7 timmar i veckan, jämfört med 39,2 timmar i veckan år 2005. En minskning i timmarna bland företagare skedde framför allt under coronapandemin. Bland anställda arbetar fast anställda i genomsnitt fler timmar än tidsbegränsat anställda, och denna skillnad har ökat över tid. År 2023 var den genomsnittliga faktiskt arbetade tiden per person 30,3 timmar i veckan för fast anställda och 25,8 timmar i veckan för tidsbegränsat anställda. Motsvarande siffror för 2005 är 29,4 respektive 28,0 timmar.

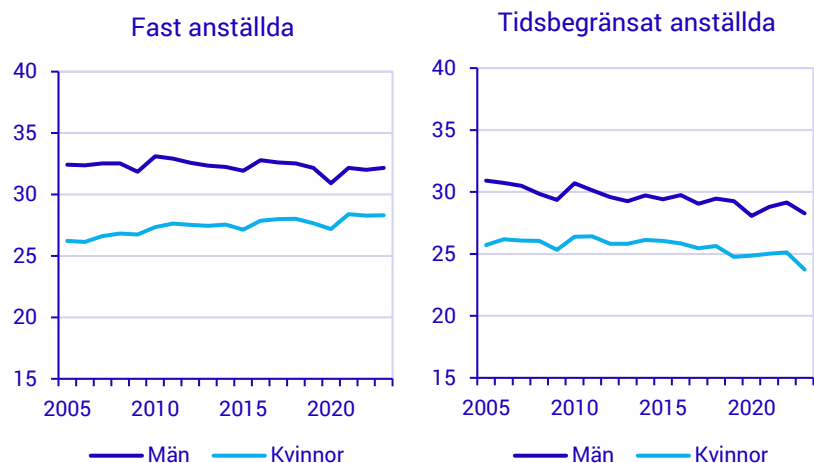
Diagram 3. Genomsnittlig faktiskt arbetad tid i huvudsysslan, sysselsatta 20–64 år efter anställningsform, antal timmar per vecka

Källa: Arbetskraftsundersökningarna

Ökningen i den faktiskt arbetade tiden bland fast anställda drivs av kvinnorna, där den genomsnittliga arbetade tiden per vecka har ökat från 26,1 till 28,3 timmar över tidsperioden 2005–2023. Samtidigt har den genomsnittliga arbetade tiden minskat något bland männen. Bland de tidsbegränsat anställda har den genomsnittliga faktiskt arbetade tiden minskat för både kvinnor och män.

Diagram 4. Genomsnittlig faktiskt arbetad tid i huvudsysslan bland anställda 20–64 år, timmar per vecka

Källa: Arbetskraftsundersökningarna

Tabell 1 visar överenskommen och faktiskt arbetad tid för år 2023, där faktiskt arbetad tid redovisas efter personer i arbete¹ samt den totala faktiska tiden som även inkluderar personer som är sysselsatta men frånvarande. Den genomsnittliga faktiskt arbetade tiden över året är lägre än den överenskomna tiden i huvudsak på grund av frånvaro som exempelvis semester, föräldraledighet och sjukfrånvaro. Bland personer i arbete är den faktiskt arbetade tiden närmare den överenskomna men något lägre i genomsnitt för hela gruppen sysselsatta. Det kan förklaras av att det finns ett antal arbetstidsförkortade dagar som inte fullt ut speglas i den vanligen arbetade tiden.

Män arbetar i genomsnitt fler timmar än kvinnor, både i termer av överenskommen och faktiskt arbetad tid. Den genomsnittliga överenskomna arbetstiden per vecka bland sysselsatta personer under 2023 var 37,7 timmar för män och 35,2 timmar för kvinnor. Sett till överenskommen arbetstid och faktiskt arbetad tid är skillnaden mellan män och kvinnor större för faktiskt arbetad tid, och särskilt när frånvaro räknas in. Allra störst är skillnaden bland företagare, där genomsnittlig faktiskt arbetad tid är 35,4 timmar i veckan för män och 29,7 timmar i

¹ Personer i arbete exkluderar personer som varit frånvarande hela referensveckan men inkluderar personer som varit deltidfrånvarande.

veckan för kvinnor. Bland tidsbegränsat anställda var motsvarande siffror 28,3 och 23,7 timmar. Minst skillnad i genomsnittligt faktiskt arbetad tid mellan män och kvinnor är bland fast anställda, där män i genomsnitt arbetade 32,2 timmar och kvinnor 28,3 timmar i veckan. Däremot har frånvaro större betydelse för könsgapet bland fast anställda för skillnaden i faktiskt arbetad tid. Bland tidsbegränsat anställda är skillnaden mellan överenskommen och faktiskt arbetad tid betydligt lägre jämfört med såväl fast anställda som företagare.

Den genomsnittliga arbetstiden är lägst bland tidsbegränsade anställningar medan fast anställda i högre grad arbetar heltid. Företagare arbetar däremot fler timmar än fast anställda. En delförklaring till det totala könsgapet för hela gruppen sysselsatta är att tidsbegränsade anställningar är vanligare inom kvinnodominerade yrken.

Tabell 1. Överenskommen arbetstid och faktiskt arbetad tid bland sysselsatta 20–64 år
Genomsnittliga timmar per person och vecka, år 2023

	Överenskommen tid	Faktiskt arbetad tid, personer i arbete	Faktiskt arbetad tid inkl. frånvarande
Sysselsatta			
Totalt	36,5	35,5	30,1
Män	37,7	36,9	32,2
Kvinnor	35,2	33,8	27,8
Fast anställda			
Totalt	37,5	36,1	30,3
Män	38,2	37,2	32,2
Kvinnor	36,8	34,9	28,3
Tidsbegränsat anställda			
Totalt	26,6	28,8	25,8
Män	28,9	31,0	28,3
Kvinnor	24,7	26,9	23,7
Företagare			
Totalt	39,5	38,2	33,7
Män	41,3	39,8	35,4
Kvinnor	35,1	34,3	29,7

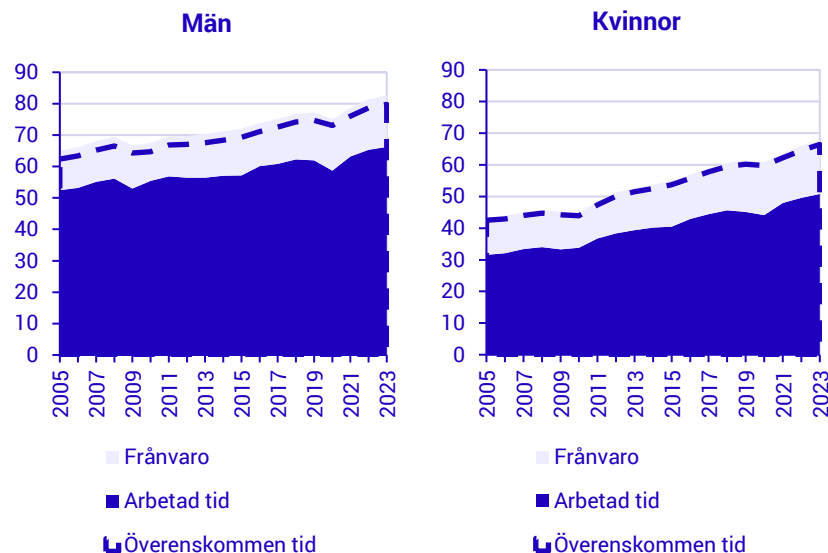
Källa: Arbetskraftsundersökningarna.

Arbetad tid bland heltidsanställda

Detta avsnitt delar in överenskommen arbetstid i faktiskt arbetad tid och frånvaro och fokuserar på personer som har heltidsanställningar, dvs. en överenskommen arbetstid på minst 35 timmar. Diagram 5 visar att det totala antalet faktiskt arbetade timmar per vecka har ökat stadigt över tid för heltidsanställda i åldern 20–64 år. Ökningen var 26 procent för män och 61 procent för kvinnor över tidsperioden 2005–2023. Av den totala överenskomna arbetstiden år 2023 bestod 21 och 26 procent av frånvarotid i form av semester, föräldraledighet etc. för män respektive kvinnor. Diagrammet indikerar även visst övertidsarbete bland män eftersom den överenskomna arbetstiden är lägre än summan av faktiskt arbetad tid och frånvaro.

Totalt faktiskt arbetade timmar utgörs i detta avsnitt av de faktiskt arbetade timmarna i huvudsysslan för samtliga heltidsanställda per vecka.

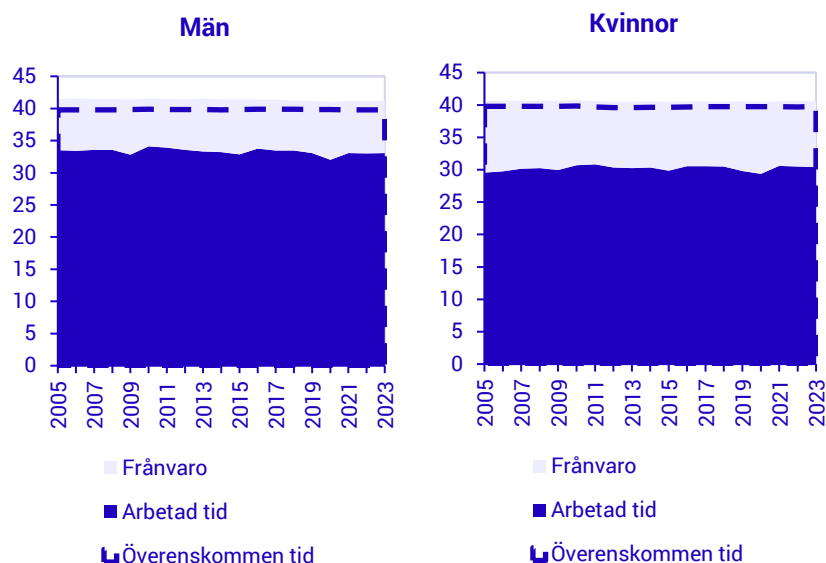
Diagram 5. Arbetade timmar i huvudsysslan bland heltidsanställda 20–64 år, miljoner per vecka

Källa: Arbetskraftsundersökningarna

Den överenskomna och faktiska arbetstiden per heltidsanställd 20–64 år har varit stabil över tid. Den genomsnittliga överenskomna arbetstiden var 39,8 timmar per vecka för både män och kvinnor som hade heltidsanställningar år 2023. Den genomsnittliga faktiska arbetade tiden var 33,0 och 30,4 timmar för män respektive kvinnor. Skillnaden mellan överenskommen och faktiskt arbetad tid, dvs. frånvaron, är i genomsnitt högre för kvinnor än för män.

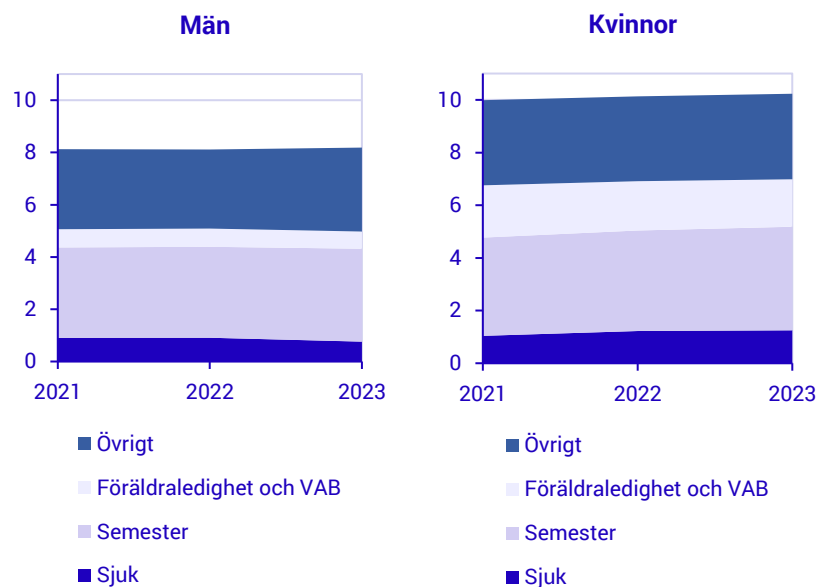
Diagram 6. Arbetade timmar i huvudsysslan bland heltidsanställda 20–64 år, genomsnitt per vecka

Källa: Arbetskraftsundersökningarna

Diagram 7 delar in frånvarotiden, dvs. skillnaden mellan överenskommen och faktiskt arbetad tid per person och vecka, och visar att semester utgör 43 och 38 procent av den totala frånvaron bland heltidsanställda män och kvinnor i åldern 20–64 år. Kvinnor har högre genomsnittlig frånvaro till följd av föräldraledighet och VAB jämfört med män.

Diagram 7. Frånvarotimmar bland heltidsanställda 20–64 år, genomsnitt per vecka efter frånvaroorsak

Källa: Arbetskraftsundersökningarna

Bland sysselsatta som arbetar heltid är den faktiskt arbetade tiden bland personer i arbete i liknande storleksordning över samtliga redovisningsgrupper. Bland fast anställda arbetar män ungefär en timme mer i veckan jämfört med kvinnor, avgränsat till personer i arbete. När frånvaro räknas in blir gapet mellan män och kvinnor i faktiskt arbetad tid större, 2,6 arbetstimmar i veckan. Könsskillnaden är mindre bland tidsbegränsat anställda, som är förhållandevis få sett till hela gruppen heltidssysselsatta.

Tabell 2. Överenskommen arbetstid och faktiskt arbetad tid, heltidsarbetande 20–64 år
Genomsnittliga timmar per person och vecka, år 2023

	Överenskommen tid	Faktiskt arbetad tid, personer i arbete	Faktiskt arbetad tid inkl. frånvarande
Sysselsatta, heltid			
Totalt	39,8	37,6	31,8
Män	39,8	38,0	33,0
Kvinnor	39,8	37,0	30,4
Fast anställda, heltid			
Totalt	39,8	37,6	31,7
Män	39,8	38,1	32,9
Kvinnor	39,8	37,0	30,2
Tidsbegränsat anställda, heltid			
Totalt	39,9	37,4	33,8
Män	40,0	37,5	34,5
Kvinnor	39,7	37,2	33,0

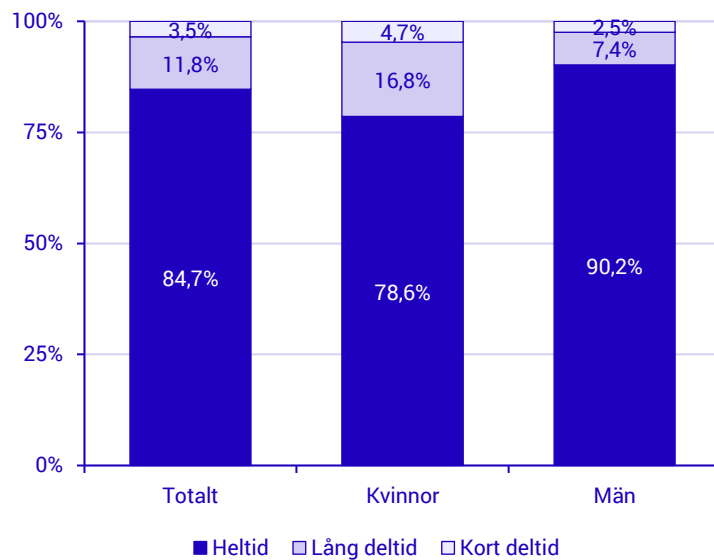
Källa: Arbetskraftsundersökningarna

Arbetad tid bland deltidsanställda

Av alla anställda arbetar 15 procent deltid, och drygt tre av fyra deltidstjänster är på lång deltid, dvs. över 20 överenskomna timmar i veckan. Bland kvinnor är arbete på deltid mer än dubbelt så vanligt som bland män.

Kort deltid innebär en överenskommen arbetstid på 1–19 timmar per vecka, medan **lång deltid** består av 20–34 överenskomna arbetstimmar per vecka. **Heltid** består av 35 timmar eller mer i veckan.

Diagram 8. Andel anställda som arbetar heltid samt lång- och kort deltid bland personer 20–64 år efter kön. Procent.

Källa: Arbetskraftsundersökningarna

Bland personer som arbetar lång deltid är den genomsnittliga överenskomna arbetstiden 28,7 timmar. Medan den överenskomna tiden är ungefär densamma för män och kvinnor inom denna grupp, är gapet större sett till faktiska timmar. Kvinnorna arbetar i genomsnitt 21,8 timmar per vecka, jämfört med 24,2 timmar per vecka. Denna kontrast i faktiskt arbetad tid förstärks ytterligare av att lång deltid är mer än dubbelt så vanligt bland kvinnor som män. Bland personer som arbetar kort deltid är den faktiskt arbetade tiden ungefär densamma som den överenskomna, 10,7 timmar per vecka och endast marginellt högre bland männen. Denna grupp är dock förhållandevis liten då kort deltid utgör mindre än en fjärdedel av det totala antalet deltidsanställda.

Tabell 3. Överenskommen arbetstid och faktiskt arbetad tid, deltid 20–64 år
Genomsnittliga timmar per person och vecka, år 2023

	Överenskommen tid	Faktiskt arbetad tid, personer i arbete	Faktiskt arbetad tid inkl. frånvarande
Sysselsatta, lång deltid			
Totalt	28,2	27,0	22,5
Män	27,7	27,3	23,9
Kvinnor	28,4	26,9	21,9
Fast anställda, lång deltid			
Totalt	28,7	27,4	22,5
Män	28,3	28,0	24,2
Kvinnor	28,8	27,2	21,8
Tidsbegränsat anställda, lång deltid			
Totalt	26,1	25,1	22,8
Män	25,8	25,2	23,0
Kvinnor	26,2	25,1	22,6
Sysselsatta, kort deltid			
Totalt	10,7	12,4	10,6
Män	11,3	12,9	11,2
Kvinnor	10,4	12,2	10,3
Fast anställda, kort deltid			
Totalt	11,8	13,8	11,3
Män	12,2	13,7	11,5
Kvinnor	11,6	13,9	11,2
Tidsbegränsat anställda, kort deltid			
Totalt	9,5	11,1	9,8
Män	10,1	11,9	10,8
Kvinnor	9,2	10,7	9,4

Källa: Arbetskraftsundersökningarna

Slutpunkter

Under perioden 2005–2023 har andelen sysselsatta av befolkningen i åldern 20–64 år ökat från 78 till 83 procent. Samtidigt har den genomsnittliga faktiskt arbetade tiden, antalet timmar en sysselsatt faktiskt arbetade under vecka, varit i stort sett oförändrad. Den faktiskt arbetade tiden har legat stabilt omkring 31 timmar i veckan under perioden. Då är all frånvaro som semester, föräldraledighet, sjukdom och så vidare inkluderade i de genomsnittliga timmarna. Att en större andel är sysselsatta samtidigt som arbetstiden fortsatt ligger på samma nivå innebär att befolkningen som helhet nu arbetar mer än under början av perioden.

Av de sysselsatta är ungefär fyra femtedelar fast anställda. För dessa har den genomsnittliga faktiskt arbetade tiden ökat från 29 till 30 timmar i veckan sedan 2005. Ökningen förklaras av att fast anställda kvinnor nu arbetar två timmar mer i veckan, med en faktiskt arbetad tid på 28 timmar per vecka. Bland företagare och tidsbegränsat anställda har den faktiskt arbetade tiden i stället minskat under samma period.

Att fler är sysselsatta medan den genomsnittliga arbetade tiden är stabil innebär fler arbetade timmar i ekonomin totalt. Bland heltidsanställda i åldern 20–64 år har den totala faktiskt arbetade tiden ökat med 26 procent för män och 61 procent för kvinnor under perioden 2005–2023. De genomsnittliga timmarna per heltidsanställd har däremot varit oförändrade över tid. Bland kvinnor är det en större skillnad mellan överenskommen och faktiskt arbetad tid. Detta beror främst på att kvinnor har en högre frånvaro till följd av föräldraledighet och VAB.

